

Η ΝΕΑ ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΑΞΗ ΚΑΙ Η ΓΕΩΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΣΤΗ ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΚΑΛΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΑΝΧΗΣ (ΠΒ)-ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΣΤΡΑΤΟΥ

Η κατάρρευση του διπολικού συστήματος και η θεαματική βελτίωση στις σχέσεις των υπερδυνάμεων, επέτρεψαν την επανεμφάνιση μιας σειράς τοπικών και περιφερειακών εντάσεων και συγκρούσεων, τις οποίες η λογική του διπολικού συστήματος είχε καταφέρει να θέσει υπό έλεγχο ή και να «παγώσει».

Το στρατηγικό περιβάλλον, σήμερα, εξακολουθεί να παραμένει πολύπλοκο και ενδεχομένως επικίνδυνο. Η κύρια απειλή διεξαγωγής παγκοσμίου πολέμου έχει υποχωρήσει σημαντικά. Εθνικές, οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές εντάσεις εξακολουθούν να προκαλούν αστάθεια στο διεθνές σύστημα ασφαλείας. Οι περιφερειακές συγκρούσεις, η διασπορά των όπλων μαζικής καταστροφής και ένας αριθμός μη παραδοσιακών, υπερεθνικών και απρόβλεπτων προκλήσεων ή κινδύνων, παραμένουν οι κύριες απειλές για την ασφάλεια των κρατών.

Η ιδιόμορφη γεωγραφική σύνθεση του ελληνικού χώρου που αποτελείται από τον ηπειρωτικό κορμό, κυρίως ορεινό, από εκτεταμένα πολυσχιδή παράλια με πλήθος φυσικών λιμένων και όρμων, καθώς και από πολύ μεγάλο αριθμό νήσων, νησίδων και βραχονησίδων διεσπαρμένων στις ελληνικές θάλασσες, προσδίδει στην Ελλάδα ιδιαίτερα γεωστρατηγικό χαρακτήρα, καθιστώντας τη χώρα πύλη της Ευρώπης προς την Ασία και την Αφρική. Γεωγραφία και Ιστορία έχουν τοποθετήσει την Ελλάδα σε κρίσιμο γεωπολιτικό χώρο, ανάμεσα στην Ευρώπη, την Ασία και την Αφρική. Σ' ένα σταυροδρόμι Ανατολής και Δύσης, Βορρά και Νότου και σε μια θαλάσσια περιοχή – την Ανατολική Μεσόγειο – με τεράστια γεωπολιτική σημασία, η Ελλάδα, το μόνο κράτος – μέλος της Ε.Ε., του Ν.Α.Τ.Ο. και της Δ.Ε.Ε στην περιοχή των Βαλκανίων και της Ανατολικής Μεσογείου, κατέχει μια ευαίσθητη γεωγραφική θέση περιστοιχιζόμενη από εστίες έντασης και συγκρούσεων. Η διπλή υπόσταση του ελληνικού κράτους αντανάκλα τη συνεχή ιστορική ελληνική παρουσία σ' αυτό το γεωγραφικό χώρο, ο οποίος άλλωστε, αποτελεί το λίκνο του ελληνικού έθνους και πολιτισμού. Παράλληλα, η ενότητα του ηπειρωτικού και νησιωτικού χώρου, αντικατοπτρίζει την ιδιαίτερη γεωστρατηγική αξία του, αλλά και τις ιδιαίτερες ανάγκες ασφάλειας της Ελλάδας.

Από γεωστρατηγική άποψη, το Αιγαίο Πέλαγος με το ελληνικό νησιωτικό του σύμπλεγμα, σε συνδυασμό με την ηπειρωτική Ελλάδα, προσφέρεται για τον έλεγχο των θαλάσσιων γραμμών επικοινωνίας από τη Μαύρη Θάλασσα και τη Μέση Ανατολή προς την Νότια Ευρώπη και τη Βόρεια Αφρική, που αποτελούν και τους θαλάσσιους

ενεργειακούς δρόμους προς τη Δύση. Ο ηπειρωτικός και νησιωτικός ελληνικός χώρος, ευρισκόμενος στο σημείο επαφής τριών Ηπείρων (Ευρώπης, Ασίας, Αφρικής) και επί του υδάτινου διαύλου επικοινωνίας δύο ζωτικών θαλασσών (Μαύρης Θάλασσας και Μεσογείου) και, κατ' επέκταση δύο ωκεανών (Ατλαντικού και Ινδικού), αποτελεί έναν ενιαίο και μη μεριζόμενο αμυντικό χώρο, κατατασσόμενο στις στρατηγικές περιοχές παγκόσμιας αξίας και ενδιαφέροντος. Από άποψη εθνικής ασφαλείας, ο ενιαίος αυτός αμυντικός χώρος προσδίδει, ανάλογα με την κατεύθυνση της απειλής, το απαιτούμενο στρατηγικό βάθος στην εξυπηρέτηση των αναγκών ασφαλείας της Ελλάδας.

Η ύπαρξη διεθνών υδάτων στο Αιγαίο Πέλαγος δημιουργεί ειδικότερες ανάγκες ασφαλείας για την άμυνα της νησιωτικής Ελλάδας και καθιστά ζωτικά σημαντική την εξασφάλιση της απρόσκοπτης εναέριας και θαλάσσιας επικοινωνίας μεταξύ του ηπειρωτικού και νησιωτικού χώρου.

Η Ελλάδα έχει την ιδιαιτερότητα να αντιμετωπίζει τις προκλήσεις ενός μεταβαλλόμενου διεθνούς περιβάλλοντος με ταυτόχρονη αντιμετώπιση της αναθεωρητικής πολιτικής της Τουρκίας απέναντι στη χώρα μας και την Κύπρο.

Με την αμφισβήτηση και συστηματική υπονόμευση των νομίμων κυριαρχικών δικαιωμάτων της Ελλάδας, με τις καθημερινές σχεδόν παραβιάσεις του εθνικού μας χώρου και τη διαστρέβλωση των αρχών του διεθνούς δικαίου, η Τουρκία επιδιώκει να πείσει τη διεθνή κοινότητα ότι υφίστανται σοβαρές διαφορές μεταξύ των δύο χωρών, με απώτερο στόχο την αλλαγή, μέσω διαπραγματεύσεων, του status quo στην περιοχή σε βάρος της Ελλάδας. Μεταξύ των επιδιώξεων της Τουρκίας είναι η επέκταση των ορίων επιχειρησιακής ευθύνης της στο Αιγαίο στα πλαίσια του Ν.Α.Τ.Ο., η επέκταση των ορίων του F.I.R. της προς τα δυτικά, η επέκταση των ορίων έρευνας και διάσωσης, η αλλαγή του εδαφικού καθεστώτος σε περιοχές του Αιγαίου (με πρώτο βήμα την προσπάθεια δημιουργίας «γκρίζων» περιοχών) και η συνεκμετάλλευση του υποθαλάσσιου πλούτου της ελληνικής υφαλοκρηπίδας. Παράλληλα, απειλεί ευθέως τη χώρα μας με πόλεμο σε περίπτωση που η Ελλάδα αποφασίσει να ασκήσει νόμιμο δικαίωμά της, επεκτείνοντας τα χωρικά της ύδατα από 6 σε 12 ναυτικά μίλια. Η Τουρκία κλιμακώνει σαφώς τη στρατηγική της έντασης, όπως δείχνουν οι προκλήσεις και διεκδικήσεις της σχετικά με τις βραχονησίδες Ίμια, που έφεραν τις δύο χώρες στα πρόθυρα πολεμικής σύγκρουσης, η πρωτοφανής αμφισβήτηση της ελληνικής κυριαρχίας της Γαύδου (την οποία υποχρεώθηκε να εγκαταλείψει λόγω των ελληνικών και διεθνών αντιδράσεων) και άλλων νησίδων και βραχονησίδων στο Αιγαίο και οι εν ψυχρώ δολοφονίες αμάχων στην Κύπρο.

Η ελληνική κυβέρνηση ενεργεί με υπευθυνότητα και με συνέπεια, ώστε να βάλει τέλος στις επιδιώξεις της Τουρκίας για υπονόμευση των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Ελλάδας και επιβολή, μέσω απειλής χρήσης βίας, τετελεσμένων στο Αιγαίο.

Εδαφικό καθεστώς Αιγαίου

Το εδαφικό καθεστώς το Αιγαίου διαμορφώθηκε πριν από 65 περίπου χρόνια με την υπογραφή της συνθήκης της Λωζάνης από τη Μεγάλη Βρετανία, τη Γαλλία, την

Ιαπωνία, τη Ρουμανία, το Βασίλειο των Κροατών, Σέρβων και Σλοβένων, την Ελλάδα και την Τουρκία. Μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο άλλαξε μόνο ως προς την κυριαρχία των Δωδεκανήσων. Τα νησιά αυτά αποδόθηκαν στην Ελλάδα με τη συνθήκη ειρήνης με την Ιταλία που υπογράφηκε στο Παρίσι το 1947.

Στη Λωζάνη η χώρα μας είχε προσέλθει σαν ηττημένη, μετά τη στρατιωτική καταστροφή του 1922. Έτσι η συνθήκη που υπογράφηκε εκεί αντιπροσώπευε το μέγιστο των απαιτήσεων της Τουρκίας και το ελάχιστο των δικαιωμάτων της Ελλάδας που παραιτήθηκε από όλα τα κέρδη της συμφωνίας των Σεβρών. Εντούτοις, η χώρα μας σεβάστηκε πάντοτε το εδαφικό καθεστώς που προέκυψε από τη συνθήκη της Λωζάνης, παρά το γεγονός ότι άφηνε έξω από τα σύνορά της περιοχές που εθνολογικά και ιστορικά της ανήκαν. Δεν πρόβαλε ποτέ βλέψεις σε βάρος της Τουρκίας. Δεν απείλησε ποτέ την εδαφική της ακεραιότητα. Δεν της δημιούργησε ποτέ πρόβλημα.

Αλλά και η Τουρκία για 50 ολόκληρα χρόνια δεν έθεσε ζήτημα μεταβολής του. Το είχε αποδεχθεί χωρίς αντιρρήσεις. Όμως, από το 1973, η στάση της άλλαξε ριζικά. Για πρώτη φορά εκδήλωσε επίσημα και απροκάλυπτα τάσεις επεκτατικές σε βάρος του ελληνικού χώρου. Δημιούργησε ζητήματα σχετικά με τα ακριτικά νησιά μας, την υφαλοκρηπίδα του Αιγαίου, τον εναέριο χώρο και την αιγιαλίτιδα ζώνη μας.

Η πιο σοβαρή από τις προκλήσεις αυτές, ήταν η επιδρομή εναντίον της Κύπρου, τον Ιούλιο του 1974 και η κατάληψη του 37% του εδάφους της. Και ναι μεν η Κύπρος δεν είναι τμήμα της ελληνικής επικράτειας. Είναι κράτος ανεξάρτητο. Αποτελεί, όμως, τμήμα του ελληνισμού. Και η αρπακτική πολιτική που ακολούθησε η Τουρκία, απέναντί της, είναι ενδεικτική των διαθέσεων και των προσανατολισμών της.

Μια πρώτη παρατήρηση που θα μπορούσε να διατυπωθεί είναι ότι η Άγκυρα τοποθετεί σε εσφαλμένη βάση το θέμα. Πέρα από τα χωρικά ύδατα των παράκτιων χωρών, το Αιγαίο είναι μια θάλασσα ελεύθερη, που διέπεται από το διεθνές καθεστώς της ανοικτής θάλασσας. Η διεθνής ναυσιπλοΐα είναι ελεύθερη σ' αυτήν. Και ασφαλώς καμιά από τις χώρες που τη χρησιμοποιούν δε θα ανεχόταν να μεταβληθεί σε κλειστή θάλασσα της Ελλάδας ή της Τουρκίας ή και των δύο μαζί. Θα διαμαρτύρονταν και θα αντιδρούσαν. Καμιά όμως διαμαρτυρία και καμιά αντίδραση δεν προήλθε από πουθενά. Και το γεγονός αυτό δείχνει ότι το διεθνές καθεστώς της ανοικτής θάλασσας που ισχύει στο Αιγαίο παραμένει απαραβίαστο. Είναι ανυπόστατος, επομένως, ο τουρκικός ισχυρισμός ότι η Ελλάδα έχει μεταβάλει ή επιχειρεί να μεταβάλει το Αιγαίο Πέλαγος σε δική της λίμνη. Αφού όμως δεν μπορούμε να μοιράσουμε το Αιγαίο, τι είναι αυτό που ζητάει η Τουρκία να μοιράσουμε; Δε μένει τίποτε άλλο από τα κυριαρχικά μας δικαιώματα. Κι αυτά είναι ακριβώς που αμφισβητεί και επιβουλεύεται.

Η ελληνικότητα των νησιών του Αιγαίου και η πολιτιστική τους προσφορά

Το Αιγαίο, ή Ελληνικό Αρχιπέλαγος, όπως ήταν περισσότερο γνωστό παλαιότερα, υπήρξε το λίκνο του Ελληνικού και Δυτικού πολιτισμού, γεμάτο θρύλους, παραδόσεις και ιστορία της Ελλάδας.

Ο μύθος λέει πως πήρε τ' όνομά του από το δεύτερο βασιλιά της Αττικής, τον Αιγέα, που, όταν είδε από μακριά τα μαύρα πανιά του πλοίου του γιου του Θησέα, που γύριζε νικητής του τρομερού Μινώταυρου, νόμισε πως ο γιος του νικήθηκε και από τον καημό του ρίχτηκε στη θάλασσα και πνίγηκε.

Η ελληνική γη και το Αιγαίο είναι αποτέλεσμα των γεωλογικών μεταβολών της Αιγαίδας, η οποία αναδύθηκε από τα βάθη της θάλασσας πριν από 30 εκατομμύρια χρόνια. Η Αιγαίς αποτελούσε μια συμπαγή μάζα που εκτεινόταν από το Ιόνιο ως τη Μικρά Ασία και τις νότιες ακτές της Κρήτης. Πριν από 5 εκατομμύρια χρόνια σημειώθηκαν καταβυθίσεις και ανυψώσεις και τα νερά της Μεσογείου όρμησαν στις ρωγμές και σχημάτισαν το Αιγαίο.

Τα πολυάριθμα νησιά και η ασφάλεια που παρείχε η κλειστή θάλασσα του Αιγαίου διευκόλυναν τη δια θαλάσσης επικοινωνία με τα πρωτόγονα μέσα της εποχής και βοήθησαν τον Αιγαιοπελαγίτη Έλληνα να μεταφέρει γρήγορα τον πολιτισμό του στις γύρω περιοχές. Η Έφεσος, η Πέργαμος, η Αλικαρνασσός και άλλα κέντρα πολιτισμού είναι δημιουργήματα του Ελληνισμού στις Μικρασιατικές ακτές. Τα αρχαιότερα ευρήματα που δείχνουν ανθρώπινη δραστηριότητα στο Αιγαίο ανάγονται στην παλαιολιθική περίοδο. Νεώτερα αρχαιολογικά ευρήματα δείχνουν πως πολιτισμός αναπτύχθηκε στο Αιγαίο στη νεολιθική περίοδο από τους Αιγαιούς. Αιγαιοί ονομάστηκαν από ορισμένους ιστορικούς, λαοί ή φύλα που κατοίκησαν αρχικά τα νησιά του Αιγαίου, τις ανατολικές ακτές της ηπειρωτικής Ελλάδας και τις δυτικές ακτές της Μικράς Ασίας, καλύτερα γνωστές σαν Ιωνία.

Μέχρι την αρχή της κλασικής περιόδου (479 π.Χ.) οι Έλληνες θα φθάσουν σε κάθε γωνιά του Αιγαίου και γύρω απ' αυτό μέχρι τη Νότια Ιταλία και τον Εύξεινο Πόντο. Στη Μικρά Ασία οι Έλληνες έζησαν μέχρι το 1922, οπότε αναγκάστηκαν να καταφύγουν στη Μητροπολιτική Ελλάδα ως πρόσφυγες.

Θεοί, ημίθεοι, ήρωες, σοφοί, επιστήμονες, έμποροι και έργα αθάνατα της τέχνης, αργότερα δε και άγιοι, γεννήθηκαν στα νησιά του Αιγαίου. Κάθε νησί έχει να προσφέρει κάτι σπουδαίο.

Καθένα όμως από τα νησιά αυτά, έχει να επιδείξει ερείπια αρχαίων ελληνικών πόλεων, λιμανιών, υδραγωγείων, ναών καθώς και μνημεία που μαρτυρούν για το λαμπρό ελληνικό παρελθόν τους και μολονότι το Αιγαίο δέχθηκε πολλές επιδρομές και εξουσιάστηκε από ξένους και για μεγαλύτερο διάστημα από τους Τούρκους, παρέμεινε εθνικά και πολιτιστικά στο σύνολό του ελληνικό.

Οι Τούρκοι εμφανίστηκαν στην περιοχή πολύ αργά. Μόλις κατά τον 11ο αιώνα μ.Χ. σημειώνονται οι πρώτες εξορμήσεις τους κατά των νησιών του Αιγαίου. Αλλ' αυτές οι εξορμήσεις είχαν ακόμα το χαρακτήρα των πειρατικών επιδρομών. Δεν ήταν επιχειρήσεις κατακτητικές που είχαν σαν στόχο την επέκταση. Η κατάσταση αυτή κράτησε πάνω από τρεις αιώνες. Τελικά, κατάφεραν να γίνουν κύριοι των νησιών μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης και την κατάληψη της ηπειρωτικής Ελλάδας, ανάμεσα στο 1456 και το 1669, με εξαίρεση την Τήνο, που καταλήφθηκε το 1715. Δεν μπόρεσαν όμως ποτέ να τα υποτάξουν ολοκληρωτικά. Η κυριαρχία τους ήταν περιορισμένη. Και η επίδρασή τους στην εξέλιξη των νησιών υπήρξε γενικά αρνητική. Τα απομύζησαν χωρίς να τους προσφέρουν τίποτα και ενήργησαν σαν τροχοπέδη στην πρόοδό τους.

Παρόλα αυτά ήταν τέτοιος ο δυναμισμός του ελληνικού νησιωτικού πληθυσμού, ώστε και κάτω από τον οθωμανικό ζυγό, βρήκε πολλούς τρόπους όχι μόνο να επιβιώσει αλλά και να αναπτυχθεί σταθερά. Και το 1821 είχε φτάσει σε τέτοια ακμή ώστε μπόρεσε να συμβάλλει ουσιαστικά στον Αγώνα της Ανεξαρτησίας του Έθνους.

Σήμερα, το Αιγαίο είναι ζωτικής σημασίας τμήμα του ελληνικού χώρου με μεγάλη οικονομική σπουδαιότητα για τη χώρα μας, ενώ αποτελεί ισχυρό μαγνήτη του τουρισμού της. Ο πληθυσμός των νησιών υπερβαίνει το ένα εκατομμύριο κατοίκους ενώ η έκτασή τους καλύπτει το ένα πέμπτο της ελληνικής επικράτειας. Το συνολικό μήκος των ελληνικών ακτών είναι 15.020,8 χιλιόμετρα με τις ακτές του Αιγαίου να καλύπτουν το 72,8 αυτού, δηλαδή 10.942,8 χιλιόμετρα. Πέρα όμως από αυτά τα ενδεικτικά στοιχεία για την ζωτικότητα του Αιγαίου, τα νησιά της περιοχής (2.463 στο σύνολο των 3.100 νησιών της χώρας), αποτελούν σπουδαία πηγή πλούτου για την Ελλάδα, με την αλιεία, τη γεωργία και τη λαϊκή τους τέχνη, που ευδοκιμούσε πάντοτε στους νησιωτικούς μας πληθυσμούς.

Καινοφανείς τουρκικές θεωρίες

Δεδομένου του ότι η αμφισβήτηση της ελληνικότητας του Αιγαίου αποτελεί μια πολύ σαθρή βάση για τη θεμελίωση των τουρκικών εδαφικών διεκδικήσεων στην περιοχή, η προσπάθεια ενίσχυσης του επηρεασμού της διεθνούς γνώμης πραγματοποιείται και μέσω διαφόρων καινοφανών θεωριών στερούμενων κάθε σοβαρότητας, οι οποίες αν υιοθετούνταν διεθνώς θα οδηγούσαν σε εξωφρενικές καταστάσεις. Συνοπτικά, μέσω των κατά καιρούς δηλωθέντων τουρκικών θέσεων παρουσιάζονται τα παρακάτω αιτήματα:

α) Δεν μπορεί η Ελλάδα να είναι απλωμένη σ' ολόκληρο το Αιγαίο και η Τουρκία να είναι στριμωγμένη σε μια στενή λουριίδα θάλασσας, πλάτους τριών μόλις μιλίων από τις ακτές της.

β) Είναι άδικο να έχει η Ελλάδα τα 3.000 περίπου νησιά του Αιγαίου και η Τουρκία να έχει μόνο δύο (Ίμβρο – Τένεδο).

γ) Αφού το Αιγαίο βρίσκεται ανάμεσα σε δύο χερσονήσους, την ελληνική και την τουρκική, πρέπει να χωριστεί στη μέση και να δοθεί το ένα μέρος στην Ελλάδα και το άλλο στην Τουρκία.

δ) Τα νησιά που βρίσκονται κοντά στις τουρκικές ακτές και μακριά από την Ελλάδα πρέπει να δοθούν στην Τουρκία.

ε) Επειδή το σύνολο του πληθυσμού των νησιών είναι πολύ μικρότερο από τον πληθυσμό των παράκτιων περιοχών της Τουρκίας, δημιουργείται πρόβλημα δημογραφικό που δεν μπορεί να αγνοηθεί.

Γκρίζες ζώνες

Την καινοφανή θεωρία περί «γκρίζων ζωνών» ανέπτυξαν Τούρκοι αξιωματούχοι από τα μέσα της δεκαετίας του '90. Η θεωρία αυτή «επανερμηνείας» των διεθνών Συνθηκών συνίσταται στην αμφισβήτηση της ελληνικής κυριαρχίας σε μία σειρά νήσων, νησίδων και βραχονησίδων στο Αιγαίο. Ειδικότερα, η Τουρκία ισχυρίζεται ότι η ελληνική κυριαρχία εκτείνεται μόνο σε εκείνα τα νησιά του Αιγαίου τα οποία αναφέρονται ονομαστικά στα κείμενα των Συνθηκών με τις οποίες αυτά τα νησιά παραχωρήθηκαν στην Ελλάδα.

Το διεθνές νομικό πλαίσιο, ωστόσο, με το οποίο ρυθμίστηκαν τα θέματα κυριαρχίας στην περιοχή μετά τους Παγκοσμίους Πολέμους (Συνθήκες Λωζάνης 1923 και Παρισίων 1947) είναι απολύτως σαφές και αδιαμφισβήτητο.

Όμως, η Τουρκία το αμφισβητεί, προβάλλοντας τελευταία τη θεωρία των «γκρίζων ζωνών». Προφανώς κατ' εφαρμογήν της ανωτέρω «θεωρίας», τουρκικές ακταιωροί συνεχίζουν να παραβιάζουν τα Ελληνικά Χωρικά Ύδατα. Οι Κυβερνήτες των τουρκικών ακταιωρών αρνούνται επί μονίμου βάσεως να συμμορφωθούν με τις υποδείξεις του ελληνικού Λιμενικού Σώματος και να αποχωρήσουν από την περιοχή, την οποία επιμόνως χαρακτηρίζουν ως «τουρκική επικράτεια».

Αιγιαλίτιδα ζώνη – Υφαλοκρηπίδα

Ορισμοί

Αιγιαλίτιδα Ζώνη ή Χωρικά Ύδατα είναι το θαλάσσιο τμήμα που βρίσκεται μεταξύ της χερσαίας περιοχής του Κράτους, συμπεριλαμβανομένων και των εσωτερικών του υδάτων, και της ανοικτής θάλασσας. Η ζώνη αυτή, εκτός από την υδάτινη μάζα, περιλαμβάνει τον αντίστοιχο βυθό και το υπέδαφός του, καθώς και τον υπερκείμενο εναέριο χώρο.

Η Αιγιαλίτιδα ζώνη θεωρείται επέκταση του εθνικού εδάφους και η κυριαρχία του παράκτιου κράτους εκδηλώνεται ειδικότερα στα θέματα της ναυσιπλοΐας, της ακτοπλοΐας, της αλιείας, της αστικής και ποινική δικαιοδοσίας, της τελωνειακής

εποπτείας, της προστασίας του περιβάλλοντος, της προστασίας και διατήρησης του θαλάσσιου πλούτου κ.λπ.

Η υφαλοκρηπίδα αποτελεί θέμα το οποίο προέκυψε κατά τα τελευταία χρόνια, όπου η επιστημονική και η επιχειρησιακή δραστηριότητα για την έρευνα και εκμετάλλευση του βυθού των θαλασσών έχουν προχωρήσει αλματωδώς και ανακλύπτουν οικονομικά συμφέροντα. Σε γενικές γραμμές, ο όρος της υφαλοκρηπίδας χρησιμοποιείται με διαφορετική έννοια από τους νομικούς και τους γεωλόγους. Η γεωλογία ορίζει ως υφαλοκρηπίδα το βυθό της θάλασσας και το υπέδαφος των υποθαλάσσιων περιοχών, οι οποίες αρχίζουν από τις ακτές και τελειώνουν στο σημείο όπου το βάθος των υπερκείμενων υδάτων φθάνει τα 200 μέτρα. Αντίθετα, το Διεθνές Δίκαιο ορίζει ως υφαλοκρηπίδα το βυθό της θάλασσας και το υπέδαφος των υποθαλάσσιων περιοχών, οι οποίες αρχίζουν από τα εξωτερικά όρια της αιγιαλίτιδας ζώνης και φθάνουν μέχρι του βάθους των 200 μέτρων ή και πέραν του ορίου αυτού, μέχρι του σημείου όπου το βάθος των υπερκείμενων υδάτων επιτρέπει την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων.

Η Ελλάδα θεωρεί την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας ως τη μόνη διαφορά, και πάντως νομικής φύσεως, μεταξύ των δύο χωρών και συνεπώς προκρίνει τη δικαστική διευθέτησή της. Αντιθέτως, η Τουρκία αποβλέπει στην απόκτηση δικαιωμάτων υφαλοκρηπίδας δυτικά των ελληνικών νήσων του Ανατολικού Αιγαίου και κατά συνέπεια στον εγκλωβισμό αυτών σε μία ζώνη τουρκικής δικαιοδοσίας και αποκαλύπτει την επιδίωξη της να αναγάγει μια διαφορά νομικής φύσεως, σε πολιτική.

Ιστορικό του προβλήματος

Η ελληνοτουρκική διαφορά για την υφαλοκρηπίδα του Αιγαίου χρονολογείται από το Νοέμβριο 1973, όταν δημοσιεύθηκε στην Τουρκική Εφημερίδα της Κυβέρνησης απόφαση παραχώρησης στην κρατική τουρκική εταιρεία πετρελαίων αδειών διεξαγωγής ερευνών σε υποθαλάσσιες περιοχές πλησίον ελληνικών νήσων. Σε αντίστοιχη πράξη προχώρησε η Τουρκική Κυβέρνηση και το 1974, επεκτείνοντας τις ήδη εκχωρηθείσες περιοχές. Επιπλέον, το 1974 και το 1976 πραγματοποιήθηκαν έρευνες στο Αιγαίο από τουρκικά ωκεανογραφικά σκάφη (Τσανταρλί και Χόρα). Η κρίση εκτονώθηκε με την ανταλλαγή μηνυμάτων μεταξύ των δύο Πρωθυπουργών, οπότε και δόθηκε η ευκαιρία στην Ελλάδα να επαναδιατυπώσει τις πάγιες θέσεις της για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου, στην οποία εμμένει μέχρι σήμερα.

Το αντικείμενο και η φύση της διαφοράς

Το ζήτημα έγκειται στην οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας σε δύο συγκεκριμένα σημεία, δηλαδή αφενός στη θαλάσσια προέκταση της συνοριακής γραμμής στη Θράκη και αφετέρου στα πλησίον της Τουρκικής ακτής ευρισκόμενα νησιά του Βορείου και Ανατολικού Αιγαίου και στη Δωδεκάνησο.

Επιπλέον, όπως σαφώς προβλέπεται από το Διεθνές Δίκαιο και τη σχετική νομολογία, τα νησιά έχουν πλήρη δικαιώματα υφαλοκρηπίδας παρά τους περί του αντιθέτου αβάσιμους νομικά ισχυρισμούς της Τουρκίας.

Ως προς την επίλυση της διαφοράς, η Τουρκία επικαλείται την αρχή της ευθυδικίας (equity), χωρίς να μπορεί να τη στηρίξει σε κριτήρια ασφαλή και συγκεκριμένα. Σύμφωνα με τις ελληνικές θέσεις για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας εφαρμόζεται το Διεθνές Δίκαιο (συμβατικό και εθιμικό), στο πλαίσιο του οποίου ο κανόνας της μέσης γραμμής αποτελεί την επικρατούσα αρχή του Δικαίου της οριοθέτησης. Αυτό άλλωστε βεβαιώνεται και από τη διεθνή πρακτική.

Επιπλέον, κατά τη διεθνή πρακτική, οι «ειδικές περιστάσεις» (εγγύτητα ορισμένων ελληνικών νήσων στα τουρκικά παράλια) που αυθαίρετα επικαλείται η Τουρκική πλευρά για την επίλυση του προβλήματος της υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου, δεν αποτελούν παρά εξαίρεση του κανόνα εφαρμογής της μέσης γραμμής. Κατά συνέπεια, οι απόψεις αυτές δεν δύνανται να δικαιολογήσουν μετάθεση της μέσης γραμμής από το Ανατολικό στο Κεντρικό Αιγαίο, αλλά ούτε και να θέσουν εν αμφιβόλω την εφαρμογή του διεθνούς συμβατικού και εθιμικού κανόνα, ότι τα νησιά έχουν δική τους υφαλοκρηπίδα.

Χωρικά ύδατα – Εναέριος χώρος

Τα χωρικά ύδατα της Ελλάδας εκτείνονται στα 6 ν.μ. από τη φυσική ακτογραμμή. Σε ορισμένες περιπτώσεις, το εύρος αυτό μπορεί να είναι μικρότερο από 6 ν.μ. σύμφωνα με την εφαρμογή του κανόνα της μέσης γραμμής ή συναφείς συμβατικές ρυθμίσεις. Σε ορισμένα μόνο σημεία της ελληνικής επικράτειας, όπου η απόσταση από ακτές άλλου κράτους είναι μικρότερη από το άθροισμα του εύρους των αντίστοιχων χωρικών υδάτων, υπάρχει διαφοροποίηση του εύρους της ελληνικής αιγιαλίτιδας ζώνης. Αυτή είναι η περίπτωση των ανατολικών ακτών των νήσων του Ανατολικού Αιγαίου και της Δωδεκανήσου.

Σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο, εθιμικό και συμβατικό, η Ελλάδα έχει το δικαίωμα επέκτασης των χωρικών υδάτων στα 12 ν.μ. Κατά την επικύρωση της Σύμβασης των Η.Ε. για το Δίκαιο της Θάλασσας, η χώρα μας προέβη στη δήλωση ότι «ο χρόνος και ο τόπος άσκησης των εν λόγω δικαιωμάτων, χωρίς τούτο να σημαίνει ούτε κατ' ελάχιστο απεμπόληση εκ μέρους της των εν λόγω δικαιωμάτων, είναι ένα ζήτημα που απορρέει από την εθνική της στρατηγική».

Σημειώνεται ότι το δικαίωμα επέκτασης των χωρικών υδάτων μέχρι τα 12 ν.μ. έχει ασκηθεί ήδη από πολλά κράτη συμπεριλαμβανομένης και της Τουρκίας, η οποία από το 1964 έχει επεκτείνει τα χωρικά της ύδατα στον Εύξεινο Πόντο και τη Μεσόγειο στα 12 ν.μ.

Η Τουρκία, με αφορμή τη θέση σε ισχύ της Σύμβασης του Δικαίου της Θάλασσας, απείλησε ότι θεωρεί ως *casus belli* την ενδεχόμενη επέκταση των ελληνικών χωρικών υδάτων. Με την ευκαιρία της κύρωσης της προαναφερόμενης Σύμβασης από τη χώρα μας στις 31/5/1995, η τουρκική Εθνοσυνέλευση εξέδωσε ψήφισμα στις 8/6/1995, με το οποίο εκχωρεί στην κυβέρνηση όλες τις αρμοδιότητες συμπεριλαμβανομένων και των στρατιωτικών, για τη διατήρηση και υπεράσπιση των ζωτικών συμφερόντων της

Τουρκίας. Το εν λόγω ψήφισμα βρίσκεται πάντα εν ισχύ, η δε Τουρκία δεν έχει ανακαλέσει την πολιτική της αυτή.

Πέραν της ως άνω ανορθόδοξης στάσης της Τουρκίας έναντι των κανόνων διεθνούς δικαίου, η απειλή χρήσης βίας (*casus belli*) παραβιάζει το άρθρο 2 παρ. 4 του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών που απαγορεύει στα κράτη μέλη την απειλή ή τη χρήση βίας στις διεθνείς σχέσεις. Εξάλλου, η επέκταση των χωρικών υδάτων οποιασδήποτε χώρας στα 12 ν.μ. είναι απόλυτο και αναφαίρετο δικαίωμα, σύμφωνα με τη Σύμβαση του Δικαίου της Θάλασσας η οποία εν προκειμένω κωδικοποιεί προϋπάρχον εθιμικό δίκαιο.

Η Ελλάδα έχει επίσης αιγιαλίτιδα ζώνη, για τις ανάγκες αεροπλοΐας και αστυνομίας της, πλάτους 10 ν.μ. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Τουρκία ενώ μέχρι το 1975 και για 44 συνεχή έτη ανεγνώριζε και σεβόταν τη ρύθμιση αυτή των 10 ν.μ., έκτοτε προβάλλει αμφισβητήσεις της, προβαίνοντας σε συνεχείς παραβιάσεις του Ελληνικού Εναέριου Χώρου. Μάλιστα, σχηματισμοί Τουρκικών μαχητικών, συχνότατα οπλισμένων, όχι μόνο παραβιάζουν το αμφισβητούμενο πλέον από την Τουρκία τμήμα του ελληνικού εναερίου χώρου μεταξύ 10 και 6 ν.μ., αλλά διεισδύουν σε μεγάλο βάθος, και πέραν των 6 ν.μ., εντός δηλαδή του τμήματος του ελληνικού εναερίου χώρου που η Τουρκία αναγνωρίζει, ενώ συχνά σημειώνονται υπερπήσεις του εδάφους των ελληνικών νήσων.

Σχετικώς θα πρέπει να επισημανθεί ότι η Ελλάδα, σε τήρηση των διεθνών διαδικασιών, είχε προβεί χωρίς καθυστέρηση, στη γνωστοποίηση της ανωτέρω νομοθεσίας περί του εθνικού εναερίου χώρου της, προκειμένου να έχει έννομες συνέπειες σε διεθνές επίπεδο και, ειδικότερα, έναντι των γειτονικών κρατών.

Τέλος, το καθεστώς των 10 ν.μ. είναι σε ισχύ από το 1931, όταν εκδόθηκε το σχετικό Προεδρικό Διάταγμα και εφαρμόσθηκε ομοίομορφα, χωρίς οποιαδήποτε διαμαρτυρία όσον αφορά στη νομική του βάση εκ μέρους τρίτων χωρών. Είναι προφανές ότι η όψιμη αυτή αμφισβήτηση εκ μέρους της Τουρκίας του εύρους του ελληνικού εναερίου χώρου, αποτελεί μέρος της γενικότερης επιδίωξης της τουρκικής πολιτικής για αναθεώρηση του *status quo* στο Αιγαίο.

FIR

Την 7η Δεκεμβρίου 1944 υπογράφηκε στο Σικάγο η Σύμβαση περί Διεθνούς Πολιτικής Αεροπορίας, που προέβλεπε την ίδρυση ενός Διεθνούς Οργανισμού Πολιτικής Αεροπορίας (ICAO). Ο ICAO οριοθέτησε τα όρια των περιοχών ευθύνης για τον έλεγχο του εναερίου χώρου στις χώρες μέλη του (Flight Information Region-FIR). Το FIR Αθηνών οριοθετήθηκε στο πλαίσιο των περιοχικών συνδιασκέψεων αεροναυτιλίας Ευρώπης των ετών 1950, 1952 και 1958. Η Τουρκία ήταν παρούσα και αποδέχθηκε τον καθορισμό του εναερίου χώρου για τον οποίο υπεύθυνη ορίστηκε η Ελλάδα. Το FIR Αθηνών καλύπτει ολόκληρο τον ελληνικό εθνικό εναέριο χώρο και επιπλέον διάσπαρτα τμήματα του διεθνούς εναερίου χώρου. Σύμφωνα με τους κανόνες του ICAO και τη διεθνή πρακτική η Ελλάδα απαιτεί, για λόγους ασφάλειας των πολιτικών

πτήσεων, όπως όλα τα αεροσκάφη, πολιτικά και στρατιωτικά, υποβάλουν σχέδια πτήσεως πριν από την είσοδό τους στο FIR Αθηνών.

Παρά ταύτα τον Αύγουστο του 1974, η Τουρκία αυθαίρετα εξέδωσε τη NOTAM 714 («ειδοποίηση προς αεροναυτιλομένους») με την οποία προσπαθούσε να επεκτείνει τον χώρο της δικαιοδοσίας της μέχρι το μέσο του Αιγαίου εντός του FIR Αθηνών. Η Ελλάδα τότε κήρυξε το Αιγαίο επικίνδυνη περιοχή (NOTAM 1157). Ο ICAO, απηύθυνε έκκληση και στις δύο πλευρές χωρίς επιτυχία. Τέλος, η Άγκυρα, το 1980, και πάλι μονομερώς, ανακάλεσε τη NOTAM 714 όταν διαπίστωσε ότι το μέτρο έβλαπτε τα συμφέροντά της και ιδίως τον τουρισμό της. Ωστόσο, η Τουρκία έκτοτε σταμάτησε να υποβάλει σχέδια πτήσεως για τα στρατιωτικά της αεροσκάφη, με το επιχείρημα ότι η Σύμβαση του Σικάγου δεν αφορά σε αυτά, σταθερά αρνείται να υποβάλει σχέδια πτήσεων για τις εισόδους των στρατιωτικών αεροσκαφών της εντός του FIR Αθηνών, διαπράττοντας, έτσι, πολυάριθμες παραβάσεις των κανόνων Εναέριας Κυκλοφορίας και υποχρεώνοντας, συνακόλουθα, την Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (και την ελληνική Πολεμική Αεροπορία) σε έκτακτες ενέργειες και στη δαπάνη σημαντικών κονδυλίων προκειμένου να διασφαλισθεί η ομαλή διεξαγωγή της εναέριας κυκλοφορίας στον εναέριο χώρο του Αιγαίου.

Η Τουρκία, στις μόνες περιπτώσεις που υποβάλλει σχέδια πτήσεων, πέραν βεβαίως των πτήσεων των πολιτικών αεροσκαφών της, είναι όταν ζητά διπλωματική άδεια υπέρπτησης για κρατικά αεροσκάφη της τα οποία πρόκειται να διασχίσουν την ελληνική επικράτεια προς άλλη χώρα, και ουδέποτε για τις πτήσεις των στρατιωτικών της αεροσκαφών στο διεθνή εναέριο χώρο του Αιγαίου. Η ελληνική Πολεμική Αεροπορία αναχαιτίζει για λόγους αναγνώρισης αγνώστων ιχνών αεροσκαφών, σύμφωνα με τις διατάξεις του ICAO, κάθε αεροσκάφος που εισέρχεται στο FIR Αθηνών χωρίς υποβολή σχεδίου πτήσεως.

Έρευνα και Διάσωση

Η έρευνα και διάσωση για αεροπορικά ατυχήματα διέπεται από τη Σύμβαση του Σικάγου και τους Κανονισμούς του ICAO. Η ελληνική περιοχή έρευνας και διάσωσης σε περίπτωση αεροπορικού ατυχήματος, έχει καθορισθεί κατόπιν περιοχικής συμφωνίας στο πλαίσιο του ICAO (1952) και συμπίπτει με το FIR Αθηνών.

Τα θέματα της ναυτικής έρευνας και διάσωσης καθορίζονται από τη Σύμβαση του Αμβούργου του 1979 που υιοθετήθηκε στο πλαίσιο του Διεθνούς Οργανισμού Ναυτιλίας (International Maritime Organization-IMO) και τέθηκε σε ισχύ το 1985. Η Τουρκία, αντιτασσόμενη στην ελληνική δήλωση, κατά τη διάρκεια σύσκεψης της υποεπιτροπής του IMO για θέματα ασφάλειας της ναυσιπλοΐας, δήλωσε από πλευράς της ότι οι περιοχές ευθύνης για ναυτική έρευνα και διάσωση στην ανοιχτή θάλασσα πρέπει να οριοθετούνται με συμφωνία των ενδιαφερομένων παράκτιων κρατών και ταυτόχρονα κατέθεσε χάρτη με το Αιγαίο διαμοιρασμένο, ως ενδεικτικό των ορίων των επιχειρησιακών δυνατοτήτων των τουρκικών υπηρεσιών. Η τουρκική δήλωση απερρίφθη από την Ελλάδα δυο μέρες αργότερα, επίσης κατά τη διάρκεια της προαναφερόμενης συσκέψεως.

Επιπλέον, η Τουρκία με τον Κανονισμό 88/1988 οριοθέτησε περιοχή ευθύνης της για παροχή υπηρεσιών έρευνας και διάσωσης σε κινδυνεύοντα «αεροπορικά και θαλάσσια μέσα», η οποία περιλαμβάνει τμήμα του FIR Αθηνών μέχρι το μέσο περίπου του Αιγαίου, εγκλωβίζοντας μεγάλο τμήμα της ελληνικής επικράτειας εντός της τουρκικής περιοχής έρευνας και διάσωσης και αγνοώντας ότι οι περιοχές αεροπορικής έρευνας και διάσωσης απαιτούν απόφαση των αρμοδίων οργάνων του ICAO.

Στρατιωτικό καθεστώς νησιών Αιγαίου

Το στρατιωτικό καθεστώς των ελληνικών νησιών του Αν. Αιγαίου δεν είναι ενιαίο και διέπεται από διαφορετικές Διεθνείς Συμφωνίες.

Η Τουρκία είναι η μόνη χώρα που ζητεί την αποστρατικοποίηση των «νήσων του Ανατολικού Αιγαίου», χωρίς καμία διάκριση, παραβλέποντας σκοπίμως ότι τα ελληνικά αυτά νησιά διέπονται από διαφορετικά καθεστώτα όσον αφορά στους εξοπλισμούς. Ειδικότερα:

α) Λήμνος και Σαμοθράκη

Η αποστρατικοποίηση των ελληνικών νησιών Λήμνου και Σαμοθράκης- η οποία μαζί με την αποστρατικοποίηση των Δαρδανελλίων, της Θάλασσας του Μαρμαρά και του Βοσπόρου, καθώς επίσης και των τουρκικών νησιών Ίμβρου (Gokceada), Τενέδου (Bozcaada) και Λαγουσών (Tavcan), αρχικώς προεβλέπετο από τη Σύμβαση της Λωζάννης για τα Στενά του 1923- καταργήθηκε από τη Σύμβαση του Montreux του 1936- η οποία, όπως ρητώς μνημονεύεται στο προοίμιό της αντικατέστησε στο σύνολό της την προαναφερόμενη Σύμβαση της Λωζάννης.

Το δικαίωμα της Ελλάδας να εξοπλίσει τη Λήμνο και τη Σαμοθράκη αναγνωρίστηκε από την Τουρκία, σύμφωνα και με την επιστολή που απηύθυνε στον έλληνα Πρωθυπουργό στις 6 Μαΐου 1936 ο τότε Τούρκος Πρέσβης στην Αθήνα Roussen Esref, κατόπιν οδηγιών της Κυβέρνησής του. Η Τουρκική Κυβέρνηση επανέλαβε αυτή τη θέση, όταν ο τότε Υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας, Rustu Aras, απευθυνόμενος προς την Τουρκική Εθνοσυνέλευση με την ευκαιρία της κύρωσης της Συμβάσεως του Montreux, αναγνώρισε ανεπιφύλακτα το νόμιμο δικαίωμα της Ελλάδας να εγκαταστήσει στρατεύματα στη Λήμνο και τη Σαμοθράκη, με τις εξής δηλώσεις του: «Οι διατάξεις που αφορούν τις νήσους Λήμνο και Σαμοθράκη, οι οποίες ανήκουν στη γειτονική μας και φιλική χώρα Ελλάδα και είχαν αποστρατικοποιηθεί κατ' εφαρμογήν της Σύμβασης της Λωζάννης του 1923, επίσης καταργήθηκαν με τη νέα Σύμβαση του Montreux και αυτό μας ευχαριστεί ιδιαίτερα». Παρόμοιες διαβεβαιώσεις εδόθησαν σχετικώς, κατά την ίδια περίοδο, εκ μέρους της Τουρκίας προς τις Κυβερνήσεις τρίτων ενδιαφερομένων χωρών.

β) Το καθεστώς των νησιών Μυτιλήνης, Χίου, Σάμου και Ικαρίας

Όσον αφορά στα προαναφερόμενα νησιά, πουθενά στη Συνθήκη Ειρήνης της Λωζάννης δεν προβλέπεται ότι αυτά θα τελούν υπό καθεστώς αποστρατικοποιήσεως.

Η Ελληνική Κυβέρνηση αναλαμβάνει μόνον την υποχρέωση, σύμφωνα με το Άρθρο 13 της Συνθήκης Ειρήνης της Λωζάννης, να μην εγκαταστήσει εκεί ναυτικές βάσεις ή οχυρωματικά έργα.

Ενώ η Ελλάδα έχει μέχρι σήμερα εφαρμόσει με συνέπεια τις παραπάνω διατάξεις, η Τουρκία, παρά το γεγονός ότι υποχρεούται σύμφωνα με το ίδιο άρθρο να μην επιτρέψει στα στρατιωτικά της α/φη να υπερίπτανται του εναερίου χώρου των εν λόγω ελληνικών νησιών, έχει επανειλημμένως παραβιάσει και συνεχίζει να παραβιάζει τις σχετικές νομικές της υποχρεώσεις.

Από την άλλη πλευρά, το ίδιο άρθρο επιτρέπει στην Ελλάδα να διατηρεί συνήθη αριθμό καλουμένων για τη στρατιωτική θητεία στρατιωτών, οι οποίοι δύνανται να εκπαιδεύονται επί τόπου, καθώς επίσης και δυνάμεων Χωροφυλακής και Αστυνομίας. Η γενικότερη αναθεωρητική τάση της Τουρκίας ως προς τις Διεθνείς Συνθήκες που καθορίζουν τα του καθεστώτος του Αιγαίου, υποχρεώνει και νομιμοποιεί την Ελλάδα να προβεί στην αναγκαία αμυντική προπαρασκευή που θα της επιτρέψει να ασκήσει, εάν παραστεί ανάγκη, το δικαίωμα της νομίμου αμύνης, το οποίο προβλέπεται από το άρθρο 51 του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, και να προστατεύσει τα ελληνικά νησιά του Αιγαίου.

γ) Το καθεστώς των Νήσων του Ν.Α. Αιγαίου (Δωδεκάνησα)

Τα Δωδεκάνησα παραχωρήθηκαν στην Ελλάδα «κατά πλήρη κυριαρχία» από τη Σύμβαση Ειρήνης των Παρισίων, μεταξύ Ιταλίας και Συμμάχων, τον Απρίλιο του 1947. Περαιτέρω, οι διατάξεις της εν λόγω Συνθήκης προβλέπουν την αποστρατικοποίηση των νήσων αυτών: «Αι ανωτέρω νήσοι θα αποστρατιωτικοποιηθώσι και θα παραμείνωσιν αποστρατιωτικοποιημέναι». Στα Δωδεκάνησα υφίστανται ορισμένες δυνάμεις εθνοφυλακής, οι οποίες έχουν δηλωθεί σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από τις διατάξεις της CFE.

Η Τουρκία ισχυρίζεται ότι η Ελλάδα παραβιάζει τις προβλέψεις της Συνθήκης των Παρισίων. Τρεις σημαντικοί παράμετροι θα πρέπει, εν τούτοις, να ληφθούν υπόψη σχετικώς:

1) Το γεγονός ότι η Τουρκία δεν αποτελεί συμβαλλόμενο μέρος σε αυτήν τη Συνθήκη, η οποία, επομένως, αποτελεί «*res inter alios acta*» γι' αυτήν, δηλαδή ζήτημα που αφορά άλλον. Σύμφωνα δε με το άρθρο 34 της Συνθήκης της Βιέννης για το Δίκαιο των Συνθηκών, «μια συνθήκη δεν δημιουργεί υποχρεώσεις ή δικαιώματα για τρίτες χώρες».

2) Το γεγονός ότι η επιβολή του καθεστώτος αποστρατικοποίησης στα Δωδεκάνησα έγινε μετά από αποφασιστική παρέμβαση της Σοβιετικής Ένωσης και απηχεί τις πολιτικές σκοπιμότητες της Μόσχας εκείνη τη χρονική περίοδο. Θα πρέπει

ωστόσο να επισημανθεί ότι τα καθεστώτα αποστρατικοποίησης έχασαν το λόγο ύπαρξής τους με τη δημιουργία των συνασπισμών του NATO και του Συμφώνου της Βαρσοβίας, ως ασύμβατα με τη συμμετοχή χωρών σε στρατιωτικούς συνασπισμούς.

3) Όσα έχουν προαναφερθεί σε σχέση με το δικαίωμα της Ελλάδας για νόμιμη άμυνα είναι εφαρμοστέα και σε αυτήν την περίπτωση.

Περίπτωση Ιμίων

Το Τουρκικό ΥΠΕΞ με ρηματικές διακοινώσεις του τονίζει την τουρκική κυριαρχία επί των Ιμίων και ζητεί -στο πλαίσιο έμπρακτης εφαρμογής της «θεωρίας των γκρίζων ζωνών»- συνολική διαπραγμάτευση για νήσους, νησίδες και βραχονησίδες στο Αιγαίο, το καθεστώς των οποίων είναι δήθεν αδιευκρίνιστο από νομικής απόψεως.

Ωστόσο, το νομικό καθεστώς των νήσων και νησίδων του Αιγαίου είναι ξεκάθαρο. Η ελληνική κυριαρχία επί των Ιμίων προκύπτει σαφώς από διεθνή συμβατικά κείμενα, δηλαδή τη Συνθήκη της Λωζάννης του 1923, τη Συνθήκη των Παρισίων του 1947 και τις Ιταλο-τουρκικές Συμφωνίες του 1932.

Την προαναφερθείσα νομική τεκμηρίωση συμπληρώνει η έμπρακτη, ειρηνική και συνεχής άσκηση κυριαρχίας επί των Ιμίων από την Ελλάδα, αδιαλείπτως από το 1947, χωρίς η Τουρκία να την αμφισβητήσει ποτέ μέχρι την κρίση 1995-96.

Η τουρκική απειλή

Συνοψίζοντας όσα αναλυτικά αναφέρθηκαν στις επί μέρους ενότητες, μπορούμε να πούμε ότι, από τη δεκαετία του 1970 ξεκινά μία παρατεταμένη περίοδος εντάσεων στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, με την αμφισβήτηση της διεθνούς νομιμότητας από την Τουρκία σε δύο επίπεδα. Ήδη από το 1973 εκδηλώνεται σειρά μονομερών ενεργειών αναθεώρησης του διεθνούς νομικού καθεστώτος του Αιγαίου και ακολουθεί το 1974 η προσπάθεια κατάλυσης της Κυπριακής Δημοκρατίας με την εισβολή και την μέχρι σήμερα κατοχή του βορείου τμήματος της Κύπρου.

Η ένταση μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας κορυφώθηκε κατά την επόμενη δεκαετία. Οι δύο χώρες έφθασαν στα όρια ένοπλης αντιπαράθεσης το Μάρτιο του 1987 λόγω της απόπειρας τουρκικών ερευνών σε υποθαλάσσια περιοχή του Αιγαίου επί της ελληνικής υφαλοκρηπίδας. Η κρίση σταδιακά εκτονώθηκε χωρίς ωστόσο οι διμερείς σχέσεις να απαλλαγούν από το βάρος των τουρκικών διεκδικήσεων.

Πράγματι, από τη δεκαετία του 1990 η Τουρκία απειλεί με πόλεμο στην περίπτωση που η Ελλάδα επεκτείνει τα χωρικά της ύδατα. Επιπρόσθετα, θέτει θέμα κυριαρχίας της σε τμήμα της ελληνικής επικράτειας (Ίμια).

Επιπρόσθετα είναι δυνατό να αναφερθεί ότι, η οργάνωση του τουρκικού στρατού αποτελεί τεκμηριωμένο δείγμα των γενικότερων διαθέσεων της Τουρκίας. Στο θέατρο επιχειρήσεων του Αιγαίου βρίσκεται η 4^η Τουρκική Στρατιά ή Στρατιά Αιγαίου, η οποία

διαθέτει οργανικές δύο Ταξιαρχίες και ενισχύεται με δυνάμεις του τουρκικού Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας, της 1ης Τακτικής Αεροπορικής Διοίκησης και των Ναυτικών Διοικήσεων Βορείου και Νοτίου περιοχής Αιγαίου που βρίσκονται στους κόλπους της Σμύρνης και Ακσάζ αντίστοιχα.

Η χώρα μας, συνεκτιμώντας τα χρονίζοντα προβλήματα υιοθέτησε τολμηρή προσέγγιση των ελληνοτουρκικών σχέσεων, στοχεύοντας στη δρομολόγησή τους σε ένα πλαίσιο καλής γειτονίας, που διέπεται από διεθνώς ισχύοντες κανόνες Δικαίου. Το 1999 εγκαινιάσθηκε μία νέα διαδικασία προσέγγισης Ελλάδας - Τουρκίας, τόσο σε διμερές επίπεδο, όσο και στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής προοπτικής της γείτονος, την οποία η χώρα μας σταθερά υποστηρίζει.

Επίλογος

Αυτή την πατρίδα καλούνται οι στρατιώτες των Μονάδων μας να διαφυλάξουν. Ως σύγχρονοι ακρίτες, έχουν την τιμή να προστατεύουν τα σύνορα της χώρας από κάθε επίδοξο επιδρομέα. Ως σύγχρονοι υπερασπιστές των Θερμοπυλών δεν θα παραχωρήσουν σε κανένα σπιθαμή από το τιμημένο ελληνικό έδαφος. Η ελευθερία εδραιώθηκε στο Αιγαίο όπως και σε όλη την Ελλάδα μέσα από αγώνες και θυσίες. Εμείς, εσείς αλλά και οι νεώτερες γενεές, έχουμε ιερό χρέος να τιμούμε την υπέρτατη αυτή θυσία. Αποτελεί τον κορμό της ιστορίας μας και είναι ιδιαίτερα σημαντικό να μην ξεχνάμε. «Αν είναι ορθό ότι είναι ευτυχισμένοι οι λαοί που έχουν ιστορία, θα πρέπει να είναι εξίσου ορθό, ότι είναι δυστυχισμένοι όσοι έχουν και την αγνοούν ή την ξεχνούν».

Αναμφισβήτητο είναι ότι, η γνώση της ιστορίας δεν χρησιμεύει απλά και μόνο ως ανάμνηση γεγονότων που καθόρισαν την ύπαρξη μας. Η ιστορική γνώση, κυρίως βασίζει την αξία της στο γεγονός ότι αποτελεί αστείρευτη πηγή διδαγμάτων για τον καθορισμό της μελλοντικής μας πορείας. Μεταξύ των τόσων γεγονότων που επηρέασαν την ιστορική πορεία του Λαού και του Έθνους μας, ξεχωρίζουν τα πολεμικά γιατί με αυτά διασφαλίστηκε η ελευθερία, η κυριαρχία και οι ανεξαρτησία μας από όποιες εξωτερικές επιβουλές και κατέστη έτσι δυνατή η ελεύθερη ανάπτυξη δράσης στους άλλους σημαντικούς τομείς του βίου μας.

Το Έθνος μας έχει να παρουσιάσει μια ανεπανάληπτη ιστορική διαδρομή χιλιετηρίδων, όπου σημαντικά γεγονότα σημάδεψαν με ανεξίτηλα χρώματα μια πορεία μεγαλείου, εθνικής ανάτασης, ηρωισμού, αυταπάρνησης και φιλοπατρίας. Η ιστορία του ελληνικού στρατού είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την Νεώτερη Ιστορία της Ελλάδας και αποτελεί ακένωτη πηγή εμπνεύσεως και φρονητισμού για τις επόμενες γενεές. Ο ελληνικός στρατός διαφύλαξε και συνεχίζει να διαφυλάττει το υπέρτατο αγαθό της ελευθερίας. Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι στρατευμένοι μας σε καθημερινή βάση μακριά από τις ιδιαίτερες πατρίδες τους, στις ακριτικές μας περιοχές, είναι γνωστές και αποδεκτές. Δυσκολίες όμως οι οποίες είναι απαραίτητες για την επιτυχία της αποστολής τους. Η επιτυχία είναι απόρροια της άρτιας οργάνωσης, της ορθής εκπαίδευσης και του υψηλού ηθικού. Τέλος, οι δυσκολίες αυτές αποτελούν εθνική επιταγή για όλους όσους θέλουν να δικαιούνται την τιμή να αυτοπροσδιορίζονται ως Έλληνες.